
OBSAH

Seznam příloh	9
Předmluva	11
Úvodní slovo Ing. Vladimíra Mráze	13

DÍL I. TEORIE DOPRAVNÍCH NEHOD

1 Teorie dopravní nehody	17
1.1 Pojem, charakteristika a dělení dopravních nehod	17
1.1.1 Klasifikace dopravy a dopravních nehod	18
1.2 Způsoby utajování dopravních nehod	19
2 Právní aspekty dopravních nehod	21
2.1 Dopravní nehody z pohledu trestního práva hmotného	21
2.1.1 Porušení (nesplnění) důležité povinnosti ve skutkových podstatách trestných činů v dopravě	27
2.1.2 Porušení důležité povinnosti jako kvalifikovaná skutková podstata z hlediska zavinění	29
2.1.3 Typové případy porušení důležité povinnosti	30
2.1.3.1 Řízení dopravního prostředku pod vlivem požitého alkoholického nápoje	30
2.1.3.2 Řízení dopravního prostředku pod vlivem jiné návykové látky	31
2.1.3.3 Řízení dopravního prostředku při snížené schopnosti v důsledku zdravotního stavu řidiče	48
2.1.3.4 Nepřiměřená rychlost, zvláště v zatáčce	50
2.1.3.5 Předjíždění v místech, kde je to zakázáno	53
2.1.3.6 Couvání bez dostatečného přehledu a bez zajištění náležitě poučenou osobou	55
2.1.3.7 Nedání přednosti v jízdě	56
2.1.3.8 Porušení předpisů o zastavení nebo zmírnění rychlosti jízdy za situace vytvořené vjezdem na silnici s předností v jízdě, vjezdem z místa ležícího mimo pozemní komunikaci na pozemní komunikaci, na železniční přejezd, nepřehlednou zúženou zatáčku . . .	61
2.1.3.9 Nesledování technického stavu vozidla, zejména účinnosti brzd, o nichž řidič ví, že řádně nefungují . . .	64
2.1.3.10 Nevěnování se plně řízení vozidla a nesledování situace v provozu na pozemních komunikacích	65

2.1.3.11	Držení v ruce nebo jiným způsobem telefonního přístroje nebo jiného hovorového nebo záznamového zařízení	66
2.1.3.12	Neumožnění chodci bezpečné přejítí vozovky na přechodu pro chodce, ohrožení chodce přecházejícího pozemní komunikaci	66
2.1.3.13	Nedodržení bezpečné vzdálenosti	68
2.1.3.14	Nezajištění bezpečné přepravy nákladu nebo přepravovaného zvířete	69
2.1.3.15	Předání řízení vozidla osobě nezpůsobilé	70
2.1.3.16	Porušení pravidel užívání dětské autosedačky	71
2.1.3.17	Řízení vozidla bez řidičského oprávnění, po vydání zákazu řízení nebo po odnětí řidičského oprávnění	74
2.1.3.18	Nedodržení směru a způsobu jízdy	75
2.2	Procesní aspekty stíhání trestných činů v dopravě	84
2.2.1	Základní zásady trestního řízení	84
2.2.2	Dokazování a znalecké posudky	85
2.2.3	Další důkazní prostředky	110
2.2.3.1	Ohledání	110
2.2.3.2	Pitva a exhumace mrtvol	111
2.2.3.3	Výšetřovací pokus	113
2.2.3.4	Rekonstrukce	118
2.2.3.5	Prověrka na místě	120
2.2.4	Obecně o povinnosti mlčenlivosti ve zdravotnictví	122
2.3	Postavení a nároky poškozených dopravní nehodou	124
3	Stopy dopravních nehod	136
3.1	Kriminalistická stopa	136
3.1.1	Teoretický základ kriminalistické stopy	136
3.1.2	Paměťová stopa	138
3.1.3	Materiální stopa	139
3.1.3.1	Kriminalistická stopa odrážející vnější stavbu objektu	142
3.1.3.2	Kriminalistická stopa obsahující vnitřní složení objektu	142
3.1.3.3	Kriminalistická stopa odrážející funkční a dynamické vlastnosti a návyky	144
3.1.4	Význam kriminalistických stop	145
3.2	Kriminalistické stopy u dopravních nehod	146
4	Psychologické aspekty dopravních nehod	149
4.1	Pozornost a nepozornost	159
4.2	City, vůle, motivace a psychické stavy řidičů	160
4.3	Struktura osobnosti řidiče	161
4.4	Únava jako jedna z příčin dopravních nehod	162
4.5	Rozhodování	163

4.6	Rozhodování a řešení konfliktních situací	164
4.7	Psychologická přednost v jízdě	165
4.8	Jednání řidiče	166
4.9	Věk a zkušenosti řidiče ve vztahu k dopravní nehodovosti	167
4.10	Podpora a poradenství účastníkům dopravních nehod a pozůstalým v České republice	168
4.10.1	Organizace poskytující podporu a poradenství účastníkům DN a pozůstalým v ČR	169
4.10.2	Základní zásady poradenství obětem DN a pozůstalým	174

DÍL II. SILNIČNÍ DOPRAVNÍ NEHODY

1	Charakteristika silničních dopravních nehod	181
2	Vymezení a klasifikace silničních dopravních nehod	183
3	Příčiny vzniku dopravní nehody na pozemní komunikaci	186
3.1	Technický stav vozidla jako objektivní příčina dopravní nehody na pozemní komunikaci	187
3.2	Dopravní prostředí jako objektivní příčina dopravních nehod	191
3.3	Selhání člověka jako hlavní subjektivní příčina dopravních nehod	192
3.4	Ostatní subjektivní příčiny dopravních nehod	194
4	Utajování silničních dopravních nehod	197
5	Stopy silničních dopravních nehod	199
5.1	Teorie kriminalistických stop silničních dopravních nehod	199
5.1.1	Mechanismus vzniku stop pneumatik	199
5.1.2	Terminologie pro stopy pneumatik	202
5.1.3	Ostatní stopy na místě dopravní nehody	208
5.2	Klasifikace stop dopravních nehod	211
5.2.1	Paměťové stopy účastníků SDN a jiných osob (náhodných svědků)	211
5.2.2	Materiální stopy	211
6	Vybrané kolizní situace v provozu na pozemních komunikacích a jejich technické posuzování	223
6.1	Přednost v jízdě	226
6.2	Ohrožení a omezení účastníků silničního provozu	228
6.3	Dopravní nehody za účasti chodců	230
6.4	Rychlost jízdy	239
6.5	Předjíždění odbočujícího vozidla	241
6.6	Přízpůsobení rychlosti v závislosti na viditelnosti	243
6.7	Technická závada jako příčina dopravní nehody	245
7	Základní teze k typickým kritickým situacím v silničním provozu	247
7.1	Přednost v jízdě	247
7.2	Ohrožení, omezení účastníků silničního provozu	247
7.3	Chodci	248

7.4	Přechody pro chodce	249
7.5	Chodec pohybující se na vozovce	249
7.6	Pro všechny případy obecně platí	250
7.7	Snížená viditelnost	250
8	Trestněprávní aspekty silničních dopravních nehod	251
9	Princip omezené důvěry v dopravě a trestněprávní aspekty	254
10	Princip sekundární odpovědnosti	266
11	Alkohol jako příčina dopravních nehod	268
12	Vyšetřování dopravních nehod na pozemních komunikacích	273
12.1	Ohledání místa dopravní nehody na pozemní komunikaci	286
12.2	Podání vysvětlení, provedení výslechu účastníků dopravní nehody, svědků, poškozeného	295
12.3	Vysvětlení či výpovědi účastníků dopravní nehody	297
13	Měření a dokumentace silničních dopravních nehod	300
13.1	Zvláštní případy měření	301
13.2	Dokumentace místa silniční dopravní nehody	302
13.3	Chyby na místě činu a při jeho ohledání, algoritmy ohledání	304
14	Identifikace motorových vozidel	309

DÍL III. ŽELEZNIČNÍ A PLAVEBNÍ NEHODY

1	Železniční nehody	329
1.1	Základní charakteristika drážní dopravy	331
1.1.1	Působnost Drážního úřadu	334
1.2	Řízení drážní dopravy a odpovědnostní vztahy	334
1.3	Klasifikace železničních nehod	336
1.4	Charakteristika nehod v drážní dopravě a jejich odborné šetření	338
1.4.1	Drážní inspekce a Inspektorát bezpečnosti železniční dopravy	338
1.4.2	Charakteristika mimořádných událostí	344
1.4.3	Postup při šetření mimořádných událostí – obecná východiska	346
1.5	Utajování a hlášení železničních nehod	351
1.6	Šetření železničních nehod	352
1.6.1	Postup na místě železniční nehody a ohledání	356
1.6.2	Dokumentace ohledání železniční nehody	361
1.6.3	Svědci železniční nehody a jejich výslech	362
1.6.4	Zajišťování věcných důkazů	365
1.6.5	Odborné šetření a znalecké zkoumání železničních nehod	365
2	Plavební nehody	406
2.1	Základní předpisy platné ve vnitrozemské plavbě	406
2.2	Provoz na českých vodních cestách – plavební provoz	407
2.2.1	Plavební překážka – základní pojmy	408
2.2.2	Odpovědnostní vztahy	409
2.2.3	Doklady k plavbě	409

2.3	Plavební nehody a jejich klasifikace	410
2.3.1	Klasifikace plavebních nehod	411
2.3.2	Ohlašovací povinnost	412
2.4	Zvláštnosti ohledání plavebních nehod	412
2.4.1	Ohledání místa PN	413
2.4.2	Ohledání plavidla	413
2.4.3	Dokumentace ohledání	413
2.4.4	Zajištění věcných důkazů	414
2.5	Zvláštnosti dokazování plavebních nehod	414
2.6	Spolupráce s orgánem odborného šetření plavebních nehod	417
2.7	Utajování plavebních nehod, trestní odpovědnost za plavební nehody	418
2.8	Terminologie používaná ve vnitrozemské plavbě	419

DÍL IV. LETECKÉ NEHODY

Úvod	427
1 Charakteristika letecké dopravy	430
1.1 Základní pojmy v letectví	432
1.2 Příčiny leteckých nehod	443
1.3 Dělení leteckých nehod	445
1.4 Odpovědnostní vztahy	447
2 Reakce a postupy při oznámení letecké nehody nebo incidentu	449
2.1 Povinné hlášení leteckých nehod a incidentů	449
2.2 Odborné zjišťování příčin leteckých nehod civilních letadel	450
2.2.1 Účel odborného zjišťování příčin	450
2.3 Oprávnění inspektorů ÚZPLN	450
2.4 Základní postup ÚZPLN při letecké nehodě nebo incidentu	451
2.4.1 Postup při velké letecké nehodě	451
2.4.2 Postup při letecké nehodě malého letadla	452
2.5 Vyslání inspektorů ÚZPLN na místo letecké nehody	452
2.6 Komise ÚZPLN	453
2.6.1 Zahraniční účast v komisi ÚZPLN	454
2.7 Závěry odborného zjišťování příčin	455
2.8 Šetření leteckých nehod vojenských a policejních letadel	455
2.9 Součinnost	456
2.10 Spolupráce Policie ČR a komise ÚZPLN (KIMO) při zajištění důkazů	458
3 Opatření a činnost Policie ČR na místě činu	461
3.1 Činnost Policie ČR bezprostředně po příjezdu na místo činu	463
4 Místo leteckých nehod a jeho ohledání	465
4.1 Prvotní úkony na místě činu	465
4.2 Vytvoření pracovních skupin	467
4.3 Postup při vlastním ohledání místa letecké nehody	475
4.4 Resumé z ohledání místa letecké nehody	478

4.5	Protokol o ohledání místa letecké nehody	479
5	Nehody kluzáků, sportovních létajících zařízení, letadel lehčích vzduchu a parašutistů	481
6	Zvláštnosti fotografické a topografické dokumentace místa letecké nehody	482
7	Ohledání místa letecké nehody a identifikace obětí ze soudně lékařského pohledu	484
7.1	Zvláštnosti ohledání obětí	485
7.2	Organizace ohledání u většího počtu obětí	487
7.3	Pitva	489
7.3.1	Pitva osob z LN s malým počtem zemřelých	489
7.3.2	Pitva těl parašutistů	491
7.3.3	Pitva u většího počtu zemřelých – dopravní letadlo nebo dopravní vrtulník	491
8	Charakteristika a činnost DVI týmů	494
9	Znalecká zkoumání u leteckých nehod	497
10	Integrovaný záchranný systém	499
11	Psychologické aspekty katastrof	502
	Resumé	527
	Summary	528
	Literatura	529
	Autorský kolektiv	536
	Rejstřík	537